# DOMINICI ARUMAEI, ... DISCURSUUM ACADEMICORUM AD AUREAM BULLAM CAROLI 4...

Dominicus Arumäus, Balthasar Kauxdorff, Valenti Gonzaga

Digitized by Google

# AD CAPUT OCTAVUM.

## THESIS I.

QUo tempore Dux Bohemiæ in Regem evectus ſit, non una omnium eſt opinio.

Abbas enim Urſpergenſis ab Heinrico V. Imperatore ex Duce ad regnum adſumtum fuiſſe autumat. Qui verò res geſtas & Bohemorum hiſtorias conſignarunt, tradunt dignitatem quidem regiam ab Ottone Weneceslao Sancto delatam, ſed non receptam, poſtmodum ab Heinrico IV. Imperatore Vratislao redditam eſſe. *Æneas Sylv. cap. 22. de Bohem. Dubrav. in lib. 9. pr. hiſt. Bohem.* Sed poſt Vratislaum pluribus annis interregnum fuit, nam Conradum fratrem ejus, ac deinde Vratislai filios non Regis nomine, ſed Ducis tantùm uſos eſſe conſtat, tanquam Regni decus homini, non provinciæ datum eſſet. *Æneas Sylv. c. 24. in Bohem.* donec Uladislaus ex Fratre nepos à Friderico I. ſuo, hæredumque ſuorum nomine iterum regiam dignitatem conſecutus eſt. Quod præter Sylvium indicat quoque *Guntherus in Ligur. lib. 6.*

Hoc quoque conventu procerum Dux ille Bohemus
Fama Labeslaum, quam nominat ob ſua geſta
Fortiter, & bello nuper ſpectata Polono,
Ex Duce Rex fieri meruit, geſſitque potenti
Sceptra manu, cinxitque novo diademate crines.

## II.

An verò inter Electores referri debeat, hujus loci quæſtio eſt. A.

Si enim Rex Bohemiæ votum tertium, & inter Electores ſeculares primum habet, Elector ſit neceſſum eſt. Nec id dici

poteſt, quod paribus exiſtentibus ſuffragiis ſaltem interveniat. Atqui in *tit. 4 §. 3. hic dicitur*, quod Rex Bohemiæ ex regiæ dignitatis faſtigio inter Electores ſeculares primatum obtineat. Relinquitur itaque eum, quia primus eſt, & Electorem eſſe, & non, ubi diſſentiunt, ſed antequam reliqui ſeculares ſuas ſententias dixerint, votum ſuum proferre. Quod inſuper confirmatur *tit. 7. § 1. hic*. Sanè generaliter longè lateque publicum, & quaſi per totum orbem notoriè manifeſtum habet textus: Illuſtres Regem Bohemiæ, &c. cum cæteris Principibus ſuis Eccleſiaſticis Coelectoribus jus, vocem & locum habere, & una cum ipſis cenſeri & eſſe veros & legitimos S. Imperii Principes, Electores, &c. Cujus loci refutatur Crantzii opinantis ſententia; Carolum noſtrum reliquis Electoribus Regem Bohemiæ adjeciſſe *lib. 4. cap. 25. in Saxonia.* Si enim, ut textus ait, longè lateque tempore Caroli publicum & quaſi per totum orbem manifeſtum notoriè fuerit, Regem Bohemiæ cum cæteris Electoribus verum & legitimum Electorem fuiſſe, non utique Carolus eum de novo reliquis adjecit, quod enim notorium & manifeſtum, per totum orbem fuit, non recens, ſed ab antiquo conſtitutum fuerit neceſſe eſt, quod verè de Rege Bohemiæ Carolus adſeruit. Nam ut Dubravium prætereamus, qui eum cæteris additum fuiſſe ait *dict. lib 6. hiſt. Bohem.* Certior ejus rei probatio ex conſtitutione Rudolphi I. Imperatoris deſumi poteſt, quæ extat apud *Goldaſt. conſtit. Imperial. tomo 2. Anno 1290.* Hæc vero jura, Pincernatus & Electoratus, ait, nedum dicto Regi & ſuis hæredibus didicimus competere, ſed & ſuis progenitoribus, abavis, atavis & avis pleniſſimè purè competebant. Meminit & *Dubrav. lib. 18. hiſtor. Bohem.* Rudolphus Cæſar in acta publica referri juſſit, ait, quod Rex Bohemiæ Electoribus Imperii ſine ullâ ambiguitate perpetuo annumerari debeat. Extat quoque apud *Baron. annal. Eccleſ. tom. 10. Ann. 1996.* diploma Electorale, quod Germaniæ Principes electionem Philippi Imper. Erfordiæ peractam Pontifici Romano inſinuant, in cujus ſubſcriptione inter ſeculares Principes primo loco legitur Rex Bohemiæ. Et in Electione Frideri-

rici

rici II. Imperatoris primas partes tenuiſſe Regem Bohemiæ ex conſtitutione de privilegiis Regis Bohemiæ ab ipſo promulgata videre eſt apud *Goldaſt.* in Reichshandlung *de Ann. 1212.* In electione ejusdem Wilhelmi Comitis Holandiæ non ſolùm Rex Bohemiæ, ut Elector adfuit, ſed & ipſum Comitem in ordinem equeſtrem ictu gladii more recepto adſcivit. In electione quoque Ludovici Bavari tertio loco enumeratur Johannes Rex Bohemiæ. *Heinricus Rebdorffius Anno 1314.* Et ideo cum tempore electionis Maximiliani I. quod fortè non ſatis conveniebat inter Fridericum Cæſarem & Regem, præteritus fuiſſet Bohemus, adeo non diſſimulanter tulit, ut pœnam auréæ Bullæ, in quam inciderunt Principes, acerrimè interpellando poſtulare non ceſſaret, armaque præter hoc ſe illaturum minaretur, ut refert *Hartm. Maur. in Coronat. Caroli V. Imperatoris.*

*III.*

Quando cæteris Electoribus Rex Bohemiæ additus ſit.

Non una eſt omnium opinio, ut apparet ex *Heigii q. 3. n. 47. lib. 1. quæſt. Cisneri in Oratione de Ottone III.* Nos eorum opinionem ſequimur, qui ſtatuunt, etiàm protinus aliis ſex Bohemum additum fuiſſe.

*IV.*

Bohemo verò ut Electori ejusque ſubditis duplex privilegium à Carolo noſtro hic confirmatur. Primum eſt, ne quis ex iis ad cujuscunque judicis tribunal extra regnum Bohemiæ vocetur. Alterum eſt, ne appellationes à ſententiis inſtituantur, aut etiam à quopiam recipiantur, quod & cæteris Electoribus indultum legitur *c. 11.*

## *AD CAPUT IX.*

*V.*

Cum pecunia Imperii & rerum gerendarum nervus ſit, ea autem ex oppreſſione & ſubditorum lachrymis corradi non

debeat; Aurum enim adulterinum exiſtimari debet, inquit ille, quod cum ſubjectorum lachymis collectum eſt, ideo ejus conficiendæ inter cætera honeſtiſſimum putatur genus, quod fodinarum proventu conſtat, qui revera Principum mercatura quædam juxta *Scipionem Ammirathum lib.3. ducurſ. 8.* vocari poteſt, & ideò ut aliarum rerum negociatione Princeps abſtinet, ita & a ſubditis ei ad dignitatem ſuam tuendam proventum eum, qui ex iis haberi ſolet, quaſi negociationis quandam ſpeciem, concedi æquum fuerit. Quibus hoc, ſi ſumtus, qui ad metallorum productionem immenſi requiruntur, perpendantur, nocivum adeo videri non poteſt. Unde cum Friderici I. Imperatoris tempore,

... regni de jure vetuſto
Quæſtio mota fuit, quod deſvetudine longâ
Priſcus inumbrârit neglecti temporis error,

ut *Gunther. ait in Ligurino lib. 8.* ab ipſo jus aurum, argentum, aliudvè metallum fodiendi iterum ad regalia, hoc eſt, ea, quæ ſoli Imperatori competunt, relatum fuit, *c. un. quæ ſunt reg. in uſu feudor.* Quod equidem non ſolum intelligo, cùm fodina metallica in loco publico, hæc enim Imperatoris jure proprietatis, non ullius præeminentiæ intuitu eſt; verùm etiam cùm in privato reperta eſt, obliterato hac in re jure antiquo, quo fodinas in privatorum uſu fuiſſe oſtenditur, *l. 3. §. ultimo l. ſeq. ff. de reb. eor. quæ ſunt ſub tut. l. item ſi fundi §. ſed ſi lapidicinas l. ſi cujus. §. inde quæſitum ff. de uſufr.* certâ portione fiſco ex earum proventu attributâ *l. 1. & 2. C. de metall.* quod præter *d. c. un. quæ ſunt. regal.* Et *Gunther. d. lib. 8. confirmat.*

Hæc & ſi quâ pari fuerant obnoxia juri,
Prælati, Proceres, miſſisq́ue potentibus urbes,
Libera Romano liquerunt omnia regno.

Carolus vero noſter *in cap. 9. hoc* univerſis & ſingulis Electoribus tàm Eccleſiaſticis, quàm Secularibus omnes auri & argenti fodinas, cupri, item ferri, plumbi & alterius cujuscunque gene-

rismetalli ac etiam ſalis tùm inventas quàm etiam inveniendas in ſuis ditionibus juſtè tenere & poſſidere concedit. Ex quo apparet, jus iſtud aliis Principibus ac Statibus citra ſpecialem Principis conceſſionem permiſſum non eſſe, quod ampliùs probatur per *Magnif. & Nobiliſſ. Dn. Præſidem ad d. c. 9.*

## *VI.*

Conceditur inſuper in textu noſtro Electoribus Judæos habere. Sed eos non facilè debere recipi, at ex jure poſſe credimus; Et ſi recepti fuerint, ejici non poterint. Recipere enim ut voluntatis liberæ eſſe volumus, ita ejicere non itidem. Par enim utrobique eſt vinculi obligatorii, quod ex receptione oritur ratiò, *l. ſicut. C. de O. & A.* Quare cum Judæos in Imperio illis, qui regalia habent, recipere permittitur, non utique ſi receperint, quod tamen ob rationes *Magnifici Dn. Præſidis in Diſcurſu*, non ſvaſerim, eos pro arbitrio ejicere denuò poterint, quia exorbitantes aliâ quàm ejectionis pœnâ conſtringi poſſunt. Inſecus facientes, eosque ejicientes in Camerâ Imperiali cum clauſulâ decerni ſolent mandata *Rutger. Rul. lib. 7. cap. 3. p. 3. de commiſſar.* Quod ſi verò recepti fuerint, ſtudeat magiſtratus: Primò, ut juxta conſtitutiones Imperii habitu à Chriſtianis diſtingvantur, qui juxta Receſſ. Imperii Anni 1530. Sol ſeyn ein gelber Ring an dem Rock oder Kappen allenthalben unverborgen. Secundò ne immobilia quocunque titulo acquirant. Tertiò ultra quincunces uſuras exigant *Receſſ. Imperii Anni 1577. tit. 20.* Quartò obligationes omnes coram Magiſtratu loci aliâ quàm lingvâ Germanicâ conſcribantur *Receſſ. Imperii Anni 1551.* Quintò blaſphemias execrationesque contra Salvatorem noſtrum, religionemque noſtram eructent; & hæc omnia juramento ipſis præſcripto, *Receſſ. Imperii Anni 1538. Rubr.* Form des Jüden Eydts. *Ordinat. Cameræ p. 1. tit. 86.* ſe ſanctè inviolabiliterq; obſervaturos, Magiſtratui promittere debent.

*VII.*

## VII.

Tribuitur quoque in textu noſtro Electoribus telonia ſeu vectigalia de præterito ſtatuta & indicta percipere, quæ antea ſoli Imperatori competebant, *l. 10. ff. de vectigal. c. un. quæ ſint regalia & Gunther. lib. 4. in Ligurino.*

Improba Romano poſcunt à Rege tributa,
Hujus ad arbitrium diſponitur omne tributum.

## IIX.

Cùm vero in textu noſtro telonia in præterito ſtatuta & indicta percipere Electoribus conceditur, utique per intellectum à contrario monemur, de futuro ſtatuere alia iis non permitti; & rectè. Si enim, ut Cyrus apud Xenophon. dicebat, officium Principis & Paſtoris maximam habeat cognationem, ideò ut ad paſtorem pertinet curare, ut pecora habeat læta & ſucculenta, ita æquum eſt Principes ſubditos facere opulentos, & non novis exactionibus ad inopiam redigere. Deinde Imperatori noſtro abſque conſenſu electorum vectigalia nova conſtituere non permittitur. *Sleid. lib. 1. de ſtat. relig.* Multò minus ergò id Electoribus aut etiam aliis ſtatibus, qui ex ſummi Principis liberalitate vectigalia habent indulgendum eſt. Hinc in *Receſſu Imperii Anno 1576.* §. Weiter ſind wir / *& ſeqq.* conſtitutum, quod cum novorum vectigalium, veterumve auctio ſinè Cæſaris & Electorum conſenſu flagellandæ annonæ, perturbandæque quieti publicè paſſim inſtituta, pertineat ad Cæſareæ eminentiæ dignitatisque Electoriæ injuriam, circuli in eam rem inquirere, & comperta ad Moguntinum deferre debent. Et quia res odioſa eſt, mandata etiam ſine clauſula adverſus eos, qui talia moliuntur, obtineri poſſunt, & ſic quaſi ab executione initium fieri, ut ipſe ait *Sixtinus c. 8. n. 16. de Regal. in Com.* Vidi hujusmodi mandata clauſulam juſtificatoriam non habentia annexam decerni: Et quidem contra eos, qui nova vectigalia non inſtituere, ſed vetera augeri conati ſunt.

# AD CAPUT X.

## IX.

In hoc capitulo non ſolùm Regi Bohemiæ monetas auri & argenti in regno ſuo cudi facere poſſe confirmatur, ſed etiam Electoribus cæteris de novo indulgetur. Quo fine ſi liberalitas ſubſequentium Impp. perſtitiſſet, utique intuitu ſolicitudinum, & laborum, quos Electores pro quiete publicâ ſuſtinẽt, id iniquum putari non poſſet. Sed quia ea eousque tandem evagata fuit, ut etiam ad inferiores ſtatus jus monetandi non ſolum derivatum ſit, *Receſſu imperii Anno 1551.* §. Und ſollen derwegen. verùm etiam privatis id conceſſum moribus & conſvetudine receptum atteſtentur, *Budel. c.4. n.5. lib. 1. de monet. & re nummaria. Reusner. conſ. 7. n. 36. vol. 3.* Ideo in capitulatione noviſſima Imperator promiſit ſe ſinè conſenſu Electorũ imposterum nulli ſtatui jus monetandi conceſſurum, ne ſcil. quod ſpecialiter in uſum publicum conſtat inventum; in privatorum tranſeat compendium, ut loquitur *Caſſiodor. lib. 5. var. Epiſt. 39.*

## X.

Permittitur inſuper in hoc titulo Regi Bohemiæ cæteriſque Electoribus, ut à quibuscunque Principibus, Magnatibus, Comitibus & perſonis aliis quascunque terras, caſtra, poſſeſſiones vel prædia emere, comparare ſeu in Dominium ex quacunque cauſa aut in obligationem recipere liceat, ita tamen, quod libera, ut libera, feuda verò ut feuda tenere, deque iis conſveta jura Imperio exhibere adſtringantur. Quâ quidem in re conſvetudinibus feudalibus derogatur: iis enim Vaſallus feudo cadit, ſi ſinè conſenſu Domini feudum alienat, Dominum quippe contemnere videtur. *c. un. in fin. quæ fuit prim. cauſa benef. amitt. c. un. de probib. feud. alien. per Lothar.* Quoniam verò nec Dominus vel Vaſallus agnatorum jus, ſiquidem antiquum feudum fuerit, intervertere poterit *c. un. de alien. feud. pater.* Ideò ſi alienatio ſine eorum conſenſu proceſſerit, mortuo alienante illi feudum revocare poterint, *Roſentb. c. 9. concl. 58. n. 35. de feud.*

# AD CAPUT XI.

## XI.

Duo Electoribus conceduntur privilegia, quorum pri-mo ad exemplum Regis Bohemiæ *tit. 8 ſup.* Subditus eorum ad quodcunque aliud tribunal præterquam Ipſorum Electo-rum evocari vetatur. Quod tamen non procedit, quando te-ſtimonii dicendi gratia evocantur. Sicuti ei rei obſervantiam Cameræ praxis oſtendit: Commiſſarius enim à Camera datus non ſolùm teſtes immediatè, ſed etiam mediatè imperio ſubje-ctos examinat, quia hujusmodi commiſſiones ſub nomine & ſigillo Cæſaris decernuntur, licet à nonnullis ſtatibus quando-que contradictum ſit, ait *Gail 1. obſ 98. n. 2.* Et certè *pr. h. t.* non de evocatione eâ, quæ fit teſtimonii dicendi gratiâ, ſed eâ, quæ litis causâ fit, loqui verba ſatis manifeſtè oſtendunt, & hanc non illam inhiberi. Quod & obſervancia à cæteris ſtatibus tra-cta ſatis inſinuat.

## XII.

Quid verò ſi Electorum ſubditus in alterius Prin-cipis vel ſtatus territorio delinquat vel contrahat, po-teritne evocari? N.

Nam verba textus noſtri ſunt generalia & ita ſe habent, pro quacunq; cauſſa criminali, civili vel mixtâ ſeu quocunque negocio. Deinde hodiè remiſſiones non admodum frequenta-ri ſolent, & nocentes ibi plerumque puniri, ubi inveniuntur & morantur, *Weſenb. de jud. n. 16. in parat.* In cauſa tamen fractæ pacis Electorum ſubditos à Camera evocari poſſe, oſtendit *Or-dinat. ejusd. t. 9. p. 2.* Sola tamen Domus Burgundiaca etiam in hoc caſu cum ſuis Ducatibus & Dominiis libera eſt, idque ex conventione inter Carolum V. Imper. & ſtatus Imperii An-no 1548. *Gail. lib. 1. cap. 11. num. 6. de pace publ.*

## XIII.

Secundo privilegio expreſsè conſtituitur, quod nulli Co-miti, Baroni, nobili, vaſallo, civi vel ruſtico Electorum tàm ſe-cularium, quàm Eccleſiaſticorum à ſententiis eorum aut etiam

ju-

judicum ſuorum appellare liceat. Quod tamen jus Electoribus contrarius uſus conſvetudine longi temporis introductus eripuit, uno excepto Electore Saxoniæ, qui quod in veſtigia ſucceſſit Præfect. Prætorii, antiquum muneris hujus jus & lege Carolina renovatum conſervavit & præſcriptione confirmavit: ne ſcil. liceret à judicio & ſententia ipſius ſubditis diſcedere. Ne verò cuiquam deeſſet copia juris, data opera eſt ab Electoribus Saxoniæ, ut forma judiciorum publicorum in hiſce terris congrueret cum veteribus legibus, & à ſententia horum concederetur provocatio, cùm ad neceſſarias atque iteratas etiam ſi ſit opus, recognitiones declarationesque negociorum, tum ad Principis ipſius judicium ac definitionem: Quæ tertia & ultima eſt ultra quam nè ll. quidem Impp, aliam permittunt. Quod ergò juſtiſſima eſſet & legibus maximè conſentanea hæc judiciorum forma, non approbata tantum ab Imperat. Ferdinando nuper, ſed & ſtabilita fuit, atque munita autoritate publica, nè tentare ſubditis provocationem ad aliena judicia liceat. Brandeburgicus tamen Elector non ita dudum per conceſſionem Imperialem hoc jus recuperavit, *Heig q.4.n.32.lib.1.qq.*

## *XIV.*

Id ergò Eccleſiaſtici cum neglexerint, quæritur: an appellationes ab iis ad Pontificem vel Cameram dirigendæ ſint? Poſterius A.

Ad Papam enim appellantibus nihil accreſcit, niſi labor corporis, amiſſio rerum, afflictio ſpiritus & eviſceratio mentis atque evacuatio gratiæ, ut Heinricus Archiepiſcopus Moguntinenſis dicebat. *Conrad. Epiſc. Mogunt. in Chron.* & ab antè laudato Magnif. Dn. Præſide latiſſimè probatur *in Diſcurſ. ad A. B.*

## *XV.*

Cum verò textus noſter mentionem ſaltem faciat Electorum, incidit dubitatio, an ad alios ejusdem familiæ Principes privilegium hoc de non appellando extendi poſſit. A.

Expreſſæ enim adſunt conſtitutiones, quibus id ad alios



133

Principes Saxonicæ familiæ traductum eſt. Ferdinandi maximè Anno 1559. Rudolphi II. 1586. Sed iſta extenſio privilegii Ducum Saxoniæ intuitu ſaltem facta eſt, & cauſſa fuit veroſimilis ignorantia juris Saxonici, quam illi, qui in aulâ Impp. aut etiam in Camerâ Imperiali adſident habere præſumuntur. Brandeburgicos autem quod attinet, communi illi utuntur jure, ſolusque Elector hoc jus recuperavit. *Knicb. cap 2. n. 34 verb. jus tr. de jure non prov.*

## XVI.

Cum verò privilegium hoc intuitu Saxonum ſit notorium, quid dicendum, ſi victus cauſſam per appellationem ad Cameram devolvat alterque litigantium & ſubditus eorundem citetur, an comparere vel allegare ſufficiat privilegium. Poſterius A.

Nam hoc privilegium notorium eſt, ideò in ſcriptis judici id allegare ſufficit, *Mynſ. cent. 6. obſ. 3.* quò pertinet quod *Gail. l. obſ. 31. n. 1.* tradit, quando judici notorium eſt, narrata ſupplicationis falſa eſſe, jurisdictio Cameræ fundata non eſt, in caſu autem noſtro cum ex inſinuatione privilegii Cameræ facta, *Receſſu Imper. A. 1590. §.* Wir ſetzen/ordnen und wollen. *Petr. Donayſ. verb. appellationis privilegia, n. 30. in comp. jur. Cam.* tùm ex allegatione ipſius allegati judici conſtat, narrata falſa taliaq; eſſe, quæ jurisdictionem fundari non patiuntur. Unde & anno 1600 conſtitutum, quod inſinuationum Cameræ privilegiorum major impoſterum, quàm hactenus factum videatur, ratio haberi debeat. *Petr. Donayſ. d. verb. appellationis privilegia n. 30.* Quod jam antea *in d. Receſſu Anno 1570. §.* Wir ordnen/ *verb.* Und damit unſer Cammerrichter und Beyſitzer ſich darnach in Ertheilung den Proceß und ſonſten darauff der Gebühr zu verhalten wiſſen. conſtitutum fuit. Multò magis ergò ſi ad petitionem appellati judex, à quo per literas judici Cameræ ſtatum cauſæ foriq́ue privilegium exponat, appellanti proceſſus denegari debet.

## XVII.

Quid verò ſi adverſus eorum ſententias victus ſupplicaverit.

Et prima quidem fronte dicendum videtur ſupplicare poſſe victum, *per l. 1. de offic. præfect. præt. l. un. C. de ſen. præf. præt. c. noſtros a. N. 82. l. ei cujus § non recep. ff. de appell. recip. Menoch. conſ. 406. n. 25. l. 1. ff. de appell. & l. 19. ff. de minor.* Attamen cum in effectu cauſſa per eum ad alium quàm Saxones devolvatur, quibus proſpectum hæc Bulla voluit, generaliter definirem, non attentâ ſummâ vel negocii qualitate, nec ſupplicationem, reviſionem, reductionem, nullitatisque querimoniam, nec quicquam aliud ſubſidium, per quod controverſia ad ſuperiorem devolvitur, admitti debere. *Knicb. verb. jus cap. 1. n. 45. tr. de jure non prov.*

## XIIX.

Reſtringitur hoc privilegium, ſi querulantibus juſtitia denegata fuerit.

Ratio eſt, quia cum Reges & Principes conſtituti ſunt, ut faciant judicium & juſtitiam, ſicuti Regina Saba Regi Salomoni dicebat *lib. 1. Reg. 10. Sap. cap. 6. Pſal. 82. & Phil. 5. pol. 10. ſcribit:* Reges cuſtodiæ defenſionisque cauſſa conſtitutos, ut & locupletes prohibeant injuriâ, & inopum multitudinem contra locupletum injurias tueantur, conſequens eſt, ſi juſtitiam ſubditis denegaverint, indignos ſe judicarium officio facere *c. ſit tibi Nov. de mand. Princip. Gail. 1. obſ. 28. n. 1.* Remotâ enim juſtitiâ, quid aliud ſunt regna, quàm magna latrocinia? *Auguſt. lib. 4. de Civit. Dei.* Unde ab officio judex removeri, ſi magna ſit ejus negligentia. *l. ſi quos. C. de offic. præf. præt. orient. l. eum qui C. de procur. Gail. d. obſ. 28. num. 8. Farin. lib. 1. c. 5. q. 37. n. 74. de jud. & teſt.* & rex propter injuriam deponi poteſt. *Land. q. 155. de prin.* Injuſtitia enim facit vacillare corda ſubditorum à ſuis Dominis. *And. Knicb. in verbo jus cap. 3. n. 81.* Cujus intuitu judex Eccleſiaſticus omiſſo laico adiri poteſt. *Mont. deciſ. 23. num. 10.* quemadmodum etiam laicus, ſi Eccleſiaſticus juſtitiam clerico

denegare præſumſerit, compellari poteſt. *Farin qq. crim. I. num. 23.* Putantque nonnulli privilegium hoc, ſi unicus contra illud reſultaret, actus amitti, *l. eos C. de aqu.d. Franc. Vivius decis. 29 num. 6.* Quod durum eſſet. Pœna quippe culpam egredi non debet, quare illud in cauſſa, in qua juſtitia denegatur, & non in aliis admitterem. Liquido autem ſuperiori juſtitiam denegatam eſſe conſtare debet, quam ideò ut inſtrumento publico ſupplicans doceat, neceſsè habet, nec enim juramento ſuo ejus denegationem probare poteſt. *Gail. d. obſerv. 28. num. 3. Mynſing. cent. 3. obſ 57.*

## *XIX.*

Cum verò Bulla noſtra diſertis verbis ſaltem mentionem faciat ſubditorum Electoralium, non obſcurè eò innuitur, ipſos Electores & Duces Saxoniæ privilegio ejusdem non frui, quare ſi vel ipſi à ſuis ſubditis conveniantur vigore ordinationum provincialium Saxonicarum coram iisde bonis ſeu reditibus Cameræ ſtare ſeu reſpondere coguntur. Si verò à non ſubdito conveniantur in cauſis in primâ inſtantiâ ad Cameram pertinentibus juriſdictioni Camerali ſubjacent, *Thom. Mich. th. 26. lit. F. de jurisdictione.*

## *COROLLARIA.*

I. Regi Bohemiæ non competit Majeſtas, una quippe & ſola eſt majeſtas Imperatoris in Imperio, quæ ſuperiorem nullum præter Deum & enſem reſpicit, cæteroſque ſuis legibus conſtringit, & verò nullis obligatur. *Bodin. l. 1 cap. 8. de Republ. Paurmeiſt. lib. 1. cap. 3. de jurisd.* Rex v. Bohemiæ eſt Princeps & membrum Imperii, eoq; nomine ſuperioritati Imperatoris ſubjectus.

II. Rex Bohemiæ non eſt ſtatus Imperii, quia 1. nullo adſcriptus eſt circulo, quibus totum Imperium diviſum eſt. *Receſſ Imp. de annis* 1512. 1522. 2. Bohemia per ſe non facit Circulum, quod latè probat *Magnif. Dominus Ordinarius, Præſes hujus diſputationis longè digniſſimus, in tractatu ſuo de Comit. cap. 2. n. 41 & cap. 4. num.*

58.

ſit. 3. Rex Bohemiæ ad Comitia non vocatur. 4. Non obligatur conſtitutionibus Imperii *Receſſ. Imper. A.* 1500 *&c.* Folget weiter im Abſchied. §. Wie man mit dem Kônige zu Hungarn vnd Polandt/ꝛc. quo ſtatuitur, ut cum Regibus Ungariæ & Poloniæ, qui haud dubiè ſuis legibus vivunt, & Imperium non agnoſcunt, de ope adverſus Turcam præſtanda: ſimiliter & cum Rege Bohemiæ tractari ſolere, quo ſanè opus haud foret, ſi Imperii Status eſſet: ſiquidem etiam in invitum vigor Conſtitutionum Imperialium exèrceretur.

III. Domus Burgundiaca ſubjecta eſt Imperio; ab antiquis enim temporibus ſubjecta fuit, *Petr. Henter. lib. 1. in Hiſt. Burgund.* & etiamnum bonâ ſui parte feudum Imperii eſt, *Sebaſtian. Muſter. lib. 2. de Regn. Burgund. in Coſmograph.* licèt in pleriſque exémpta ſit, *Mynſing. lib. 5. obſervat. 58. num. 2.* quæ tamen exemptio ipſam Cæſaris juriſdictione non liberat, *Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 11. num. 6.* Simulque ſtare in uno ſubjecto poſſunt exemptum eſſe & ſubditum eſſe, quod demonſtrat *Gail. cap. 15. num. 2. de pignorat.*

---

## *Ad Doctiſſimum Dn. Reſpondentem, Amicum ſuum ſingularem.*

NOn te pœniteat tali indulſiſſe labori,
Et magnæ Themidos invigilaſſe choris.
Invigilàſſe choris Themidos, dehinc gloria magna,
Quam tibi, Kauxdorffi, nunc Themis ipſa dabit.

*Johannes Harniſch,*
*J. U. D.*

*Mar-*

13

MArte vel Arte decet claram protendere famam;
Hæc ratio duplex usq; probata fuit.
Arte quidem poſſunt plures vel Marte mereri
At quis utroq; poteſt; hoc opus, hic labor eſt.
Paſſibus alternis conſcendis ad utraq; Martis
Atq; Artis, Kauxdorff, culmina, ſacra Diis.
Sic utroq; potens vero potiêris honore,
Et patriæ vives flos, columenq; tuæ.

Gratulabundus
Commenſali ſuo hono-
ratiſſimo fecit

Joh. Georg. Pfaffreutter,
Ratisbon.

F I N I S.